

**การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการเพื่อการแปรรูปผลผลิตและเพิ่มมูลค่าน้ำพริกนรก
ปลาตุก ตำบลคลองฉนวน อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี**
**Developing entrepreneurial potential for product processing and
adding value of catfish chili paste, Khlong Chanuan Wiang Sa, Surat
Thani Province.**

อรวรรณ ปลอดภัย, ชาญเดช หมวดภักดี, ธีรนนท์ เขตต์รัตน์, จุฑาทรัตน์ มัคราช, อนุวัฒน์ คำสีสุข¹
Orawan Plodpai, Chandech, Muadpukdee, Thiranan khetrat,
Juthatat Makkarat, Anuwat Khamsisuk

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการเพื่อการแปรรูปผลผลิตและเพิ่มมูลค่าน้ำพริกนรกปลาตุก ตำบลคลองฉนวน อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากชาวบ้านตำบลคลองฉนวนโดยส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม พื้นที่บางส่วนเป็นภูเขาสลับกับที่ราบ ซึ่งมีแหล่งน้ำที่สำคัญไหลผ่านทำให้ประชาชนได้อาศัยแหล่งน้ำนี้ในการประกอบอาชีพการเกษตรและการดำรงชีวิต พื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยธรรมชาติเหมาะแก่การทำประมง เลี้ยงปลา เพาะปลูก ชาวบ้านจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยการรวมตัวกันเพื่อผลิตสินค้าแปรรูปมีแนวคิดคือ การนำวัตถุดิบภายในชุมชนที่เหลือจากการจำหน่ายมาแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน แต่ยังคงขาดความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ ทางวิศวกรสังคมจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการแปรรูปผลผลิตและเพิ่มมูลค่าให้กับชาวบ้านในชุมชน โดยมีแนวคิดที่จะพัฒนาน้ำพริกนรกปลาตุกที่มีอยู่ในชุมชน ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับน้ำพริกนรกปลาตุก ในการอบรมจะมีการอบรมเกี่ยวกับการ แปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า การจัดทำผลิตภัณฑ์ให้มีความน่าสนใจ ทั้งรูปแบบผลิตภัณฑ์ โลโก้ กล้องบรรจุภัณฑ์และแนวทางในการจัดขายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ และช่องทางอื่น ๆ เพื่อหารายได้เข้าสู่ชุมชน

¹ วิศวกรสังคมประจำตำบลคลองฉนวน อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี; Social Engineer in Khlong Chaan Subdistrict, Wiang Sa District, Surat Thani Province

Abstract

The article aims to develop the potential of entrepreneurs for product processing and adding value of chili paste in fermented catfish, Khlong Chanuan Sub-district, Wiang Sa District. Surat Thani Province Most of the villagers of Khlong Chanuan Subdistrict are in the lowlands. Some areas are mountains interspersed with plains. Which has an important water source flows through, allowing people to rely on this water source for agricultural occupation and livelihood The area is fertile with nature suitable for fishing, fish farming, and cultivation. Villagers set up community enterprises by joining together to produce processed products. The idea is to take raw materials within the community left from the unit to be processed to add value. Generate income for people in the community but still lacking knowledge in creative product development social engineers therefore recognize the importance of processing produce and adding value to the villagers in the community. with the idea of developing a catfish chili paste that exists in the community Passed a participatory workshop to add value to catfish chili paste in the training there will be training on processing to create added value to products Making products attractive both product forms, logos, packaging boxes and guidelines for selling products through online channels. and other ways to earn money into the community.

บทนำ

สังคมปัจจุบันภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ทั้งทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคมการประกอบธุรกิจเกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย ส่งผลให้ในหลายธุรกิจมีการแข่งขันกันมากขึ้นและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย เน้นหนักที่การกระจายความเจริญไปสู่ท้องถิ่น นำไปสู่การสร้าง ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งในปัจจุบันชุมชนเองก็มีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มธุรกิจขนาดเล็กจัดตั้งขึ้น เพื่อผลิตและจัดจำหน่ายสินค้าด้วยตนเองเป็นสิ่งสำคัญ ที่ทำให้คนในชุมชนต่างสรรหาองค์ความรู้และทุนทางทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่มาสร้างผลผลิตให้เกิดรายได้ขึ้นที่สุด

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช. (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2559) ได้เห็นความสำคัญของฐานงานเศรษฐกิจและทุนชุมชน เนื่องจากเล็งเห็นว่าจะเป็ นรากฐาน

อันมั่นคง ที่จะทำให้ขบวนการองค์กรชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน จึงกำหนดการสนับสนุนงานดังกล่าวไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) มาตรา 7 ว่า “สนับสนุนและให้การช่วยเหลือแก่องค์กรชุมชนและเครือข่ายขององค์กรชุมชนเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การพัฒนาอาชีพ การเพิ่มรายได้ การพัฒนาที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชนทั้งในเมืองและชนบท โดยยึดหลักการพัฒนาแบบองค์รวมหรือบูรณาการ และหลักการพัฒนาที่สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมเป็นแนวทางสำคัญ ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและประชาสังคม” พอช. มีเจตนารมณ์มุ่งเน้นให้ “ชุมชนท้องถิ่นมีระบบเศรษฐกิจและทุนชุมชนที่มั่นคง สามารถพึ่งตนเอง และจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืน” โดยยุทธศาสตร์ของการสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและทุนชุมชนที่ผ่านมา ตั้งอยู่บนฐานคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ประชาชนมีการรวมกลุ่มกัน เพื่อสร้างพลังในการทำงานร่วมกัน โดยมีกรมพัฒนาชุมชนเป็นเจ้าภาพในการขับเคลื่อนการสร้างสัมมาชีพชุมชนโดยยึดหลักแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและสร้างโอกาสในการฝึกอบรมสร้างสัมมาชีพ ชุมชนบ้านยอมงาม หมู่ที่ 12 ตำบลคลองฉนวน อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จึงรวมกลุ่มกันแปรรูปเป็นปลาแดดเดียว ปลาตุ๋น ปลาไส้สวน และจะนำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาในท้องถิ่น นำปลามารมควันให้แห้งแล้วนำมาตำน้ำพริกรับประทานกับผักลวก ผักสด ซึ่งมีรสชาติอร่อยจึงลองนำภูมิปัญญาที่สืบทอดมาในการทำน้ำพริกใส่เนื้อปลาดุก ปรากฏว่ามีรสชาติดี และอร่อยทำให้สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเวียงสระ สนับสนุนให้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเพื่อสมาชิกกลุ่ม จะได้รวมกลุ่มกันทำอาชีพเสริมจากการลองผิดลองถูกในวันนั้น ได้พัฒนามาเป็นน้ำพริกนรกปลาดุกรสชาติอร่อยเปิดรับประทานได้ทันที และเป็นผลิตภัณฑ์ขึ้นแรกของกลุ่มสินค้า OTOP ทั้งนี้ น้ำพริกนรกปลาดุกมีรสชาติเผ็ดมันได้ความมันหวานจากเนื้อปลาดุก หลังจากนั้นได้ทำน้ำพริกนรกปลาดุกใส่ตะไคร้ลงไปด้วย นำทั้งสองมาผัดรวมกันปรากฏว่าน้ำพริกมีรสชาติที่อร่อย จึงกลายเป็นน้ำพริกตะไคร้ใส่เนื้อปลาดุกผลิตภัณฑ์นี้มีความหอมมันของเนื้อปลาดุกที่มันก็น้อยลง ทำให้น้ำพริกนรกรับประทานมากยิ่งขึ้นและสามารถลดต้นทุนในการผลิตได้

ดังนั้น บทความนี้ผู้เขียนได้นำเสนอแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และเพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการเพื่อการแปรรูปผลผลิตและเพิ่มมูลค่าน้ำพริกนรก ปลาดุก ตำบลคลองฉนวน อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้งนี้ คณะผู้ร่วมโครงการมีความหวังว่า บทความนี้อาจเป็นหนึ่งช่องทางที่สามารถจุดประกายการพัฒนาและยกระดับผลผลิตภัณฑ์น้ำพริกนรกปลาดุก ตำบลคลองฉนวน เพื่อสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์มูลค่าเพิ่มจนสามารถพึ่งพาตนเองได้ต่อไปอนาคต

เนื้อเรื่อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เป็นสิ่งที่ควรพัฒนาควบคู่กัน ตามแนวความคิดของ อาจารย์ศศิมา สุขสว่าง ความคิดสร้างสรรค์ เป็นจุดกำเนิดแรกของนวัตกรรม เพราะนวัตกรรมดี ๆ หลายชิ้น ก่อกำเนิดมาจากความคิดสร้างสรรค์ ความคิดสร้างสรรค์ก็ได้เยอะมาก เพราะความคิดที่แปลกใหม่ แนวทางการแก้ปัญหาใหม่ คิดได้ตลอด แต่นวัตกรรมที่สามารถออกมาเป็นผลลัพธ์ เป็นชิ้นเป็นอันนั้นมันน้อยค่ะ นวัตกรรมจึงเป็นการนำความคิดสร้างสรรค์ Creativity มาต่อยอดออกมาให้เห็นเป็นรูปธรรมให้จับต้องได้ สร้างประโยชน์ให้กับผู้คน และสามารถสร้างผลประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้

2. แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชนและการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์

เศรษฐกิจของชุมชนพัฒนาศักยภาพตั้งแต่ระดับบุคคลครอบครัว และชุมชน โดยใช้กิจกรรมเศรษฐกิจสร้าง “กระบวนการเรียนรู้” ซึ่งจะทำให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ในขณะเดียวกันยังมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ หรืออีกนัยหนึ่ง เพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างบูรณาการ๓ ตามแนวคิดของ ฉัตรทิพย์ นาถสุภา(2544) ว่าเศรษฐกิจชุมชนมีครอบครัวเป็นหน่วยการผลิต แรงงานของสมาชิกในครอบครัว เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด เพราะแรงงานเป็นสิ่งที่ครอบครัวมีอยู่โดยธรรมชาติ ไม่ต้องจ้าง เป็นสิ่งที่มีมากับสถาบันครอบครัว โดยทั่วไปครอบครัวคิดถึงการอยู่รอดก่อนแล้วจึงสะสมและค้าขาย พึ่งแรงงานในครอบครัว พึ่งทรัพยากรท้องถิ่น พึ่งตัวเองและพึ่งชุมชนก่อนและหากจะขายซึ่งเป็นขั้นตอนที่สูงก็จะขายในตลาดใกล้ตัวตลาดภายในประเทศ แนวคิดนี้มุ่งให้ค่านึงถึงชุมชน ศีลธรรม ครอบครัวเพื่อนบ้านและท้องถิ่นเป็นหลัก นอกจากนั้นการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ เป็นเทคนิคที่สำคัญที่จะช่วยให้ชุมชนสามารถมีรายได้เพิ่มขึ้นจาก ทางการผลิตสินค้าแปรรูปของตัวเองได้ โดยความหมายโดยทั่วไป จะหมายถึง การนำผลิตภัณฑ์มาเพิ่มลักษณะพิเศษหรือจุดเด่นบางอย่างให้ต่างไปจากเดิม เพื่อให้ตรงต่อความต้องการของผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น

3. แนวคิดเกี่ยวกับโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

การสร้างอาชีพและรายได้ให้กับประชาชนในชุมชนท้องถิ่น โดยมอบหมายให้กรมการพัฒนาชุมชน ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืนเป็นรากฐานเศรษฐกิจ ของประเทศ ซึ่งเริ่มจากการรวมกลุ่มของประชาชนระดับฐานรากในการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ ในท้องถิ่นให้เป็นผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน มีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างพลังการพึ่งตนเองและ ช่วยเหลือกันของชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาการ

ประกอบอาชีพทั้งในระดับบุคคล ระดับครัวเรือน ระดับกลุ่ม ชุมชน หมู่บ้าน ตำบล ตลอดจนเครือข่ายกลุ่มอาชีพต่างๆ ให้มีความสามารถในการบริหารจัดการตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถพัฒนา ต่อยอดไปถึงระดับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ต่อไป ตามยุทธศาสตร์การพัฒนา OTOP

4. วิธีการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการเพื่อการแปรรูปผลผลิตและเพิ่มมูลค่าน้ำพริกนรก ปลาตุก ตำบลคลองฉนวน อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โชติภามาศ พลศรี ศุภกัญญา เกษมสุข และรัตนภรณ์ แซ่ลี (2563) ได้กล่าวถึงการแปรรูปและเพิ่มมูลค่า ไว้ 3 ประการ ดังนี้

1) การสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์น้ำพริกนรก ปลาตุก ต้องพัฒนาผลิตภัณฑ์และออกแบบผลิตภัณฑ์ควบคู่กันไป โดยค้นหาสร้างสรรค์สิ่งใหม่ หาวิธีแก้ไขหรือคำตอบใหม่สำหรับปัญหาต่าง ๆ และอาศัยกรรมวิธีการผลิตด้วยวิทยาการที่ก้าวหน้า ทำความเข้าใจการวิเคราะห์ปัญหาสู่การคิดออกแบบสร้างสรรค์ และปรับปรุงผลิตภัณฑ์

2) ผลิตภัณฑ์อาหารควรมีคุณภาพในระดับสูง มีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ มีความสร้างสรรค์ในการผลิตเพื่อตรงตามความต้องการของผู้บริโภค

3) แนวทางการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์น้ำพริกนรก ปลาตุก เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของชุมชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี อำเภอเวียงสระ ตำบลคลองฉนวน ต้องใช้หลักการที่สำคัญ 5 ประการ คือ 1) หลักการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม 2) การพัฒนาโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน 3) การเรียนรู้และแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ 4) แนวคิดทางการตลาดที่มุ่งเน้นลูกค้าเป็นสำคัญและ 5) การพัฒนาทุนมนุษย์

5. หลักการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการรายย่อย

การพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการรายย่อย ตามแนวคิดของ McBay โดยจำแนกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย 10 คุณลักษณะ ดังนี้

ด้านที่ 1 ศักยภาพแห่งความสำเร็จ ได้แก่ การแสวงหาโอกาส ความมุ่งมั่น ความมีพันธะต่อ งานต่องาน ความผูกพัน ความรับผิดชอบในงาน ความต้องการไฝหาทางด้านคุณภาพและ ประสิทธิภาพ และความกล้าเสี่ยง

ด้านที่ 2 ศักยภาพแห่งการวางแผน ได้แก่ การตั้งเป้าหมาย การวางแผน ติดตาม การ ประเมินอย่างมีระบบ การแสวงหาข้อมูล

ด้านที่ 3 ศักยภาพแห่งอำนาจ ได้แก่ การชี้ชวน การชักจูง การมเครือข่าย ความเชื่อมั่นใน ตนเอง

คุณสมบัติที่ผู้ประกอบการควรปฏิบัติเพื่อความสำเร็จในชีวิต หากไม่คิดที่จะเริ่มต้นจึงยากที่จะรู้จักความสำเร็จ ซึ่งอาจจะต้องผ่านความล้มเหลวครั้งแล้วครั้งเล่า ผ่านความผิดหวังหลายต่อหลายหน แต่ทว่า การเป็นผู้ประกอบการที่ดีและประสบความสำเร็จ จะมีลักษณะร่วมที่เหมือนกันหลายประการ โดยลักษณะร่วมของผู้ประกอบการที่ดีนี้ ได้แก่

1) กระหายสู่ความสำเร็จ (Need for Achievement) ผู้ประกอบการต้องมีความรู้สึกต้องการอย่างแรงกล้าในการทำธุรกิจ หรือต้องการประสบความสำเร็จในชีวิต ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญ เนื่องจากหากไม่มีความต้องการนี้ ก็จะไม่พลังผลักดันให้ผู้ประกอบการลุกขึ้นมาดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย โดยความต้องการนี้สังเกตได้อย่างชัดเจนว่าจะไม่เหมือนกับความต้องการของคนธรรมดาทั่วไป ทั้งความต้องการด้านทรัพย์สินเงินทอง ชื่อเสียง เกียรติยศ หรือเรียกได้ว่า มีความทะเยอทะยานในระดับสูง

2) มีลักษณะนิสัยชอบเสี่ยง (Risk Taking) หลายคนเชื่อว่าการเป็นผู้ประกอบการนั้น จะพบกับความเสี่ยงสูงอยู่เสมอจึงทำให้หลายคนท้อตั้งแต่ยังไม่ได้เริ่มต้น หรือล้มเลิกโครงการในการทำธุรกิจตนเองแล้วกลับไปเป็นลูกจ้างต่อก็มี ความเชื่อเช่นนี้อาจไม่ใช่ความเป็นจริงนัก เนื่องจาก 2 ใน 3 ของผู้ที่ต้องการทำธุรกิจของตนเอง มักจะมีงานประจำหรืองานพาร์ทไทม์อยู่ก่อนแล้วหรือมีธุรกิจอย่างอื่นอยู่ พวกเขาจะไม่หุ่เมเท ทรัพยากรทั้งหมดมาทำธุรกิจของตนเองจนกว่าจะมีความพร้อม หรือตัดสินใจแล้วว่า เป็นการลงทุนที่คุ้มค่าแล้วถ้าทำเช่นนั้น ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะมีความสามารถพิเศษในการประเมินความเสี่ยงตั้งแต่ก่อนจะเริ่มดำเนินการ พวกเขาจะพยายามทุกวิถีทางเพื่อที่จัดความเสี่ยงในการประกอบการให้น้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ แล้วจึงค่อยตัดสินใจดำเนินการ เพราะพวกเขาารู้ดีว่า ถ้าตัดสินใจอะไรผิดพลาดไป ถือเป็นความเสี่ยงสูงในการส่งผลให้ธุรกิจหยุดชะงัก

3) คิดอย่างสร้างสรรค์ และ สร้างฝันให้ยิ่งใหญ่ (To Walk again) อีกเหตุผลหนึ่งที่สำคัญมาก ๆ ของผู้ประกอบการที่ดีต้องมี นั่นก็คือ การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หรือมีจินตนาการที่ไม่เหมือนคนอื่น ซึ่งความคิดสร้างสรรค์ของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จนั้น ต้องเป็นความคิดสร้างสรรค์ที่อยู่ในกรอบที่ผู้ประกอบการสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงด้วย

4) ยึดมั่นไม่ย่อท้อ คุณสมบัตินี้เกิดขึ้นเพราะผู้ประกอบการทุกคนมักจะประสบความสำเร็จร่วมกันก็คือการเผชิญกับอุปสรรคนานาประการ ที่ถ้าโถมเข้ามาอย่างต่อเนื่อง ผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จคือ บุคคลที่ไม่ล้มเลิกอะไรง่าย ๆ และทุกคนล้วนเคยล้มเหลวมาก่อน หรือผิดพลาดมาแล้วทั้งนั้น แต่ความผิดพลาดหรือความล้มเหลวดังกล่าวไม่ได้ทำให้เป้าหมายของผู้ประกอบการเปลี่ยนแปลงไป หากพวกเขาเชื่อว่า ความล้มเหลวหลายต่อหลายครั้งที่

เกิดขึ้น เปรียบเสมือนบันไดที่จะทำให้พวกเขาก้าวไปสู่จุดที่สูงที่สุดได้มากขึ้นต่างหาก และวันหนึ่งเมื่อความสำเร็จที่แท้จริงมาเยือน พวกเขา ก็จะชื่นชมมันอย่างเต็มที่

5) เชื่อมั่นในตนเอง คุณสมบัติประการสำคัญอีกประการหนึ่งของการเป็นผู้ประกอบการคือ การมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตัวเอง และแนวคิดในการทำเนิธุรกิจของตัวเอง แม้ว่าในระหว่างของการก่อสร้างตัวนั้น บุคคลรอบข้างไม่ว่าจะเป็น ญาติสนิท เพื่อนฝูง นายธนาคาร หรือกระทั่งคู่ชีวิต จะไม่เชื่อมั่นในผู้ประกอบการคนนั้นก็ตาม ผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีความเชื่อมั่นว่า เขาสามารถทำได้สำเร็จในงานอะไรก็ตามที่เขาตั้งใจหรือกำหนดไว้ว่าจะทำ

6) มีความสามารถในการตัดสินใจ หลายคนเชื่อว่า บุคคลคนหนึ่งมีความสามารถแตกต่างไปจากบุคคลอื่นนั้นส่วนหนึ่งมาจากความสามารถในการตัดสินใจของแต่ละบุคคลไม่เทียมกัน และผู้ประกอบการก็เป็นบุคคลหนึ่งที่มีความสามารถในการตัดสินใจที่แตกต่างและโดดเด่นจากบุคคลอื่น สาเหตุส่วนหนึ่งเป็นเพราะว่าในตัวผู้ประกอบการทุกคนจะมีสัญชาตญาณหนึ่งที่บ่งบอกว่าเมื่อใดควรตัดสินใจและเมื่อใดไม่ควรตัดสินใจโดยเฉพาะการตัดสินใจในภาวะวิกฤติว่าควรจะทำเนิการอย่างไรกับธุรกิจหรือในชีวิตของตนเองแต่อย่างไรก็ตาม หากศึกษาให้ดีแล้วจะพบว่า กระบวนการของการตัดสินใจของผู้ประกอบการล้วนผ่านการถ่วงถ่วงด้วยดีมาแล้วสิ้นเชิงเป็นผลมาจากการสั่งสมประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตที่ผ่านมาและการตรวจสอบจากสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นนั่นเอง

7) กล้าเปลี่ยนแปลงถือเป็นโอกาส ผู้ประกอบการส่วนใหญ่หรือเรียกได้ว่าแทบคนมองว่า การเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องปกติซึ่งจะตรงกับบุคคลทั่วไปที่มองว่าการเปลี่ยนแปลงคือ หายนะ เพราะมันสามารถพลิกชีวิตคนคนหนึ่งจากเคยมีชีวิตที่สุขสบายให้กลายเป็นยากได้ในพริบตา แต่สำหรับมุมมองของผู้ประกอบการถือเป็นเรื่องจำเป็นของชีวิต บางครั้งหลายคนพยายามค้นหาความเปลี่ยนแปลงด้วยตนเองอย่างกระหายเสียอีก

8) อดทนต่อความไม่แน่นอน ผู้ประกอบการทุกคนต้องพร้อมที่จะเผชิญกับสิ่งไม่คาดฝันที่จะเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาทั้งด้านดีและด้านเลวร้าย ตลอดจนปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สภาพภูมิอากาศ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภค ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อธุรกิจ และมีความไม่แน่นอนอยู่ตลอดเวลา ผู้ประกอบการทั้งหลายจะรู้ว่าสถานการณ์แบบนี้จะไม่มีใครตัดสินใจทำอะไรมากนัก จึงควรอดทนเพื่อที่จะรอคอยสิ่งที่ดีที่สุด

9) มีความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้า ความต้องการอย่างแรงกล้าและความคิดที่ดีเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการแตกต่างจากบุคคลอื่นเพราะคนทั่วไปรู้ว่า ผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ มักมีความคิดริเริ่มในสถานการณ์ที่บุคคลอื่นไม่สามารถทำได้

10) คุณค่าของเวลามีความสำคัญ ผู้ประกอบการที่ดีจะให้ความสำคัญต่อเวลาสูงมาก เพราะพวกเขาคิดว่าเป็นการได้ผลกำไรที่มีผลตอบแทนคุ้มค่า และไม่ต้องลงทุนใด ๆ เลย เพียงแค่ขยันมากขึ้นอีกเล็กน้อย หรือเหนื่อยเพิ่มขึ้นอีกเล็กน้อยเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นการตื่นเช้าหรือเข้านอนช้ากว่าคนทั่วไป โดยคิดเสมอว่า ไม่มีงานอันไหนที่จะทำได้ทันเพราะทุกงานเป็นเรื่องที่เร่งด่วนทั้งสิ้น และด้วยลักษณะแบบนี้ อาจทำให้พนักงานที่ร่วมงานด้วยเกิดความรำคาญเพราะมีทัศนคติที่แตกต่างกันออกไป

ดังนั้น การเพิ่มหรือพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการรายย่อย ควรมุ่งเน้นช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าในตลาดออนไลน์ให้เพิ่มมากขึ้น ควรสอนเทคนิคต่าง ๆ ทั้งด้านการโพสต์ขายของ เทคนิคการถ่ายภาพ หรือสิ่งอื่น ๆ ที่สามารถนำมาพัฒนาการขายให้ดีขึ้นได้ และปัจจัยที่สำคัญ คือ คุณภาพและความปลอดภัยของอาหาร ซึ่งจะแสดงถึงความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการปรับปรุงคุณภาพและความปลอดภัยอาหารต่อการยอมรับของผู้บริโภค

6. บริบทในชุมชน ตำบลคลองฉนวน อำเภอเวียงสระ

เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลคลองฉนวน มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 90 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 56,250 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 21.18 ของพื้นที่ทั้งอำเภอเวียงสระ ตำบลคลองฉนวนมีประชากรทั้งสิ้น 8,530 คน จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,490 ครัวเรือน โดย ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลเขาหินพันธ์ อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลดุสิต อำเภอถ้าพรณรา จังหวัดนครศรีธรรมราช ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลสินปุน อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีจำนวนหมู่บ้าน 12 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่ที่ 1 บ้านยูงงาม หมู่ที่ 2 บ้านคลองฉนวน หมู่ที่ 3 บ้านควนสูง หมู่ที่ 4 บ้านคลองกา หมู่ที่ 5 บ้านปากกา หมู่ที่ 6 บ้านปากห่าน หมู่ที่ 7 บ้านควนปราง หมู่ที่ 8 บ้านไสยง หมู่ที่ 9 บ้านตันแค หมู่ที่ 10 บ้านหนองเตย หมู่ที่ 11 บ้านไสขุนรงค์ หมู่ที่ 12 บ้านยอมงาม โดยส่วนใหญ่ตำบลคลองฉนวนเป็นที่ราบลุ่ม พื้นที่บางส่วนเป็นภูเขาสลับกับที่ราบ ซึ่งมีแหล่งน้ำที่สำคัญไหลผ่านดังนี้ แม่น้ำตาปี คลองฉนวน คลองลำปลา คลองกา คลองควนทัง ทำให้ประชาชนได้อาศัยแหล่งน้ำนี้ในการประกอบอาชีพการเกษตรและการดำรงชีวิต ดังนั้นทางหมู่ที่ 12 บ้านยอมงามร่วมกับกรมการพัฒนาชุมชนขับเคลื่อนการสร้างสัมมาชีพชุมชน โดยยึดหลักแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและการสร้างโอกาส โดยการฝึกอบรมสร้างสัมมาชีพชุมชน ทั้งนี้เนื่องจากหมู่ที่ 12 บ้านยอมงามมีบริบทชุมชนอาศัยอยู่ลุ่มน้ำตาปีอุดมสมบูรณ์ด้วยธรรมชาติ เหมาะแก่การทาประมง เลี้ยงปลา เพาะปลูก ชาวบ้านมีแนวคิดจะเลี้ยงปลาตุ๊กเพื่อแปรรูป สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเวียงสระ จึงสนับสนุนงบประมาณในการเลี้ยงปลา

ดุกจำนวน 20 ครั้วเรือน เมื่อปลาตุกโตเต็มที่จึงรวมกลุ่มกันแปรรูปเป็นปลาแดดเดียว ปลาตุกร้า ปลาใส่ถั่ว และจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาในท้องถิ่น ในการนำปลาหมักคั่วแห้งให้แห้ง แล้วนำมาทาน้ำพริกรับประทานกับผักลวก ผักสด ซึ่งมีรสชาติอร่อย จึงลองนำภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาโดยการทาน้ำพริกใส่น้ำปลาตุกปรากฏว่ามีรสชาติดีและอร่อย ทำให้สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเวียงสระสนับสนุนให้เป็นผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม เพื่อสมาชิกกลุ่มจะได้รวมกลุ่มกันทำอาชีพเสริมจากการลองผิดลองถูกในวันนั้น ได้พัฒนาเป็นน้ำพริกนรกปลาตุกรสชาติอร่อยเปิดรับประทานได้ทันที และเป็นผลิตภัณฑ์ชิ้นแรกของกลุ่ม และหลังจากนั้นก็ได้ดัดแปลงนำทรัพยากรที่มีในชุมชน นั่นก็คือตะไคร้ซึ่งมีอยู่มากในชุมชน สมาชิกกลุ่มจึงนำมาทำเป็นน้ำพริกตะไคร้ เพิ่มขึ้นอีกหนึ่งผลิตภัณฑ์ และจำหน่ายควบคู่กันไป ทั้งนี้ น้ำพริกนรกปลาตุกมีรสชาติเผ็ดมัน ได้ความมันหวานจากเนื้อปลาตุก ส่วนน้ำพริกตะไคร้ ยังสามารถกลั่นหีนของน้ำมัน จึงได้นำทั้งสองผลิตภัณฑ์มาผสมรวมกันปรากฏว่าน้ำพริกมีรสชาติอร่อย จึงได้กลายเป็นน้ำพริกตะไคร้ใส่น้ำปลาตุกผลิตภัณฑ์ชิ้นที่สามของกลุ่มที่มีความมันหวานของเนื้อปลาตุกกลั่นหีนของน้ำมันน้อยลง ทำให้น้ำพริกน่ารับประทานยิ่งขึ้นและต้นทุนการผลิตต่ำลง

แผนที่ตำบลคลองฉนวน

7. รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการเพื่อการแปรรูปผลผลิตและเพิ่มมูลค่า น้ำพริกนรกปลาตุก ตำบลคลองฉนวน อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

รูปแบบการพัฒนาศักยภาพในการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าหรือพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการรายย่อย มุ่งเน้นช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าในตลาดออนไลน์ให้เพิ่มมากขึ้น

1) การปรุงน้ำพริกนรกปลาตุกไม่ควรใส่ผงชูรสและไม่ใส่สารกันบูด เพราะคนส่วนใหญ่หันกลับมาดูแลสุขภาพของตัวเองมากขึ้นและใส่สมุนไพรในน้ำพริก เพื่อประโยชน์ให้แก่ น้ำพริก และ

การทำน้ำพริกนรกปลาตุ๋นควรทำหลายๆแบบหลายๆรสชาติ เช่น รสชาติสอริจินอล รสชาติแบบใส่ปลาร้า รสชาติแบบใส่ปลาตุ๋นทอดกรอบ

2) การบรรจุสินค้าควรใช้กระปุกที่ปิดได้สนิท และสามารถเก็บไว้ได้นานยิ่งในสถานการณ์แบบนี้คนจะเก็บตุนอาหารไว้ให้ได้นาน เพราะไม่อยากออกไปเสี่ยงกับโรคโควิดออกบ้าน

3) การสร้างแบรนด์และออกแบบโลโก้ที่สวยงามและน่าสนใจเพื่อดึงดูดลูกค้าให้มาซื้อสินค้า

4) การนำแบรนด์ไปโฆษณาในสื่อต่างๆ ที่มีคนเห็นเป็นจำนวนมาก เช่น ติดป้ายไว้นิลหรือสื่อวิทยุหรือโทรทัศน์เพื่อให้คนเห็นสินค้าและเพิ่มคนรู้จักสินค้ามากขึ้น

5) การเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่า ปัจจุบันมีการส่งขายภายในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง นอกจากนี้มีคนในชุมชนไปทำงานต่างถิ่นก็จะสั่งซื้อเป็นของฝาก เพื่อนำไปฝากญาติพี่น้องบ้าง แต่ไม่มากนัก จึงเป็นข้อจำกัดอีกอย่างหนึ่งที่จะต้องค้นหาช่องทางการจำหน่ายที่หลากหลายมากขึ้น เพื่อขยายให้คนภายนอกได้รู้จักผลิตภัณฑ์ชุมชนที่สะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของท้องถิ่นมากขึ้น หรืออีกช่องทางหนึ่งคือนำไปวางขายที่ 7-ELEVEN หรือตามห้างสรรพสินค้าต่างๆ

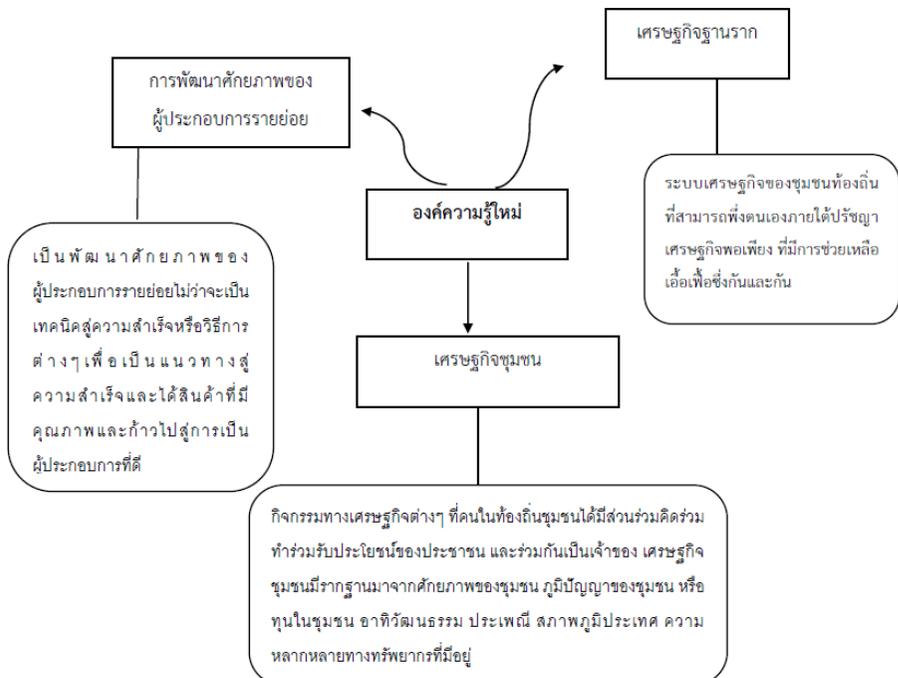
สรุป

ระบบเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่น ที่สามารถพึ่งตนเองภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีการช่วยเหลือเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน ตำบลคลองฉนวนมีประชากรทั้งสิ้น 8,530 คน จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,490 ครัวเรือน โดยส่วนใหญ่ตำบลคลองฉนวนเป็นที่ราบลุ่ม พื้นที่บางส่วนเป็นภูเขาสลับกับที่ราบมีแหล่งน้ำที่สำคัญไหลผ่าน อุดมสมบูรณ์ด้วยธรรมชาติ เหมาะแก่การทำประมง

เลี้ยงปลา เพาะปลุก ชาวบ้านมีแนวคิดจะเลี้ยงปลาตากเพื่อแปรรูป สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเวียงสระ จึงสนับสนุนงบประมาณในการเลี้ยงปลาตาก เมื่อปลาตากโตเต็มที่จึงรวมกลุ่มกันแปรรูป และจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาในท้องถิ่น จึงลองนำภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาโดยการทำน้ำพริกใสเนื้อปลาตากปรากฏว่ามีรสชาติดีและอร่อย ทำให้สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเวียงสระสนับสนุนให้เป็นผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม และการพัฒนาศักยภาพในการแปรรูปเพิ่มมูลค่าหรือพัฒนา ศักยภาพของผู้ประกอบการ มุ่งเน้นช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าในตลาดออนไลน์ให้เพิ่มมากขึ้น การเพิ่มมูลค่าให้กับน้ำพริกนรกปลาตาก โดยมีโลโก้ที่เป็นจุดขายของผลิตภัณฑ์ที่สวยกว่าเดิม เป็น สินค้าส่งออกของชุมชน มีการจัดขายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ และช่องทางอื่น ๆ การขยายช่อง ทางการขายและการโฆษณา เพื่อทำให้น้ำพริกนรกปลาตากเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นที่รู้จักเพิ่มมากขึ้นใน ชุมชนของตนเองและชุมชนใกล้เคียงและทำให้คนในชุมชนมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

คณะทีมวิศวกรสังคมได้มีโจทย์ในการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ เพื่อการแปรรูป ผลผลิตและเพิ่มมูลค่าน้ำพริกนรก ปลาตาก ตำบลคลองฉนวน อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อแสดงศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแปรรูปและเพิ่มมูลค่าน้ำพริกนรก เป็นที่ประจักษ์แก่ บุคคลทั่วไป ดังนั้น คณะทีมวิศวกรสังคมประจำคลองฉนวน ได้องค์ความรู้ใหม่ และสามารถ นำเสนอในรูปแบบแผนภูมิ ดังนี้

เอกสารอ้างอิง

- โชตมกามาศ พลตรี. (2563). การพัฒนาศักยภาพเพื่อเพิ่มผลิตภาพให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนอาหารแปรรูป กรณีศึกษา กลุ่มผู้เลี้ยงปลาตะเพียนบ้านคำครตา อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร. (รายงานวิจัย).อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน), กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2559). การส่งเสริมการพัฒนา “ระบบเศรษฐกิจฐานราก”. กรุงเทพฯ: สำนักสนับสนุนขบวนองค์กรชุมชนและสำนักสื่อสารการพัฒนา
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน.เศรษฐกิจฐานราก. (2563). สืบค้นจาก : https://web.codi.or.th/development_project/20201125-20029/ [14 มีนาคม 2563]
- วิโรจน์ เย็นสวัสดิ์.คุณสมบัติ10ประการของผู้ประกอบการที่ดี. (2016).สืบค้นจาก : <https://www.prosoft.co.th/Article/Detail/108376> [14 มีนาคม 2563]